

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 307/2022-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky**, Lazovná 63, Banská Bystrica, IČO 42 499 500, zastúpeného JUDr. Martinom Mravcom, vedúcim oddelenia daňového konania Bratislava, proti rozsudku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky č. k. 10Sžfk/53/2019 zo 16. februára 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 13. mája 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje, aby ho ústavný súd zrušil a vec vrátil najvyššiemu správneému súdu na ďalšie konanie.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľ bol žalovaný v konaní o správnej žalobe [REDAKOVANÉ], vedenom na Krajskom súde v Bratislave (ďalej len „krajský súd“). Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia sťažovateľa z 28. novembra 2016 v spojení s rozhodnutím správcu dane z 24. augusta 2016, ktorým nebolo žalobcovi priznané právo na odpočítanie dane z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie október 2015 v sume 15 746,67 eur.

3. Krajský súd rozsudkom č. k. 5S/23/2017 zo 4. septembra 2018 zrušil napadnuté rozhodnutie sťažovateľa, ako aj prvostupňové rozhodnutie správcu dane a vec vrátil správcovi dane na ďalšie

konanie. Sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu kasačnú sťažnosť, v ktorej namietal nesprávne právne posúdenie veci. Najvyšší správny súd rozsudkom č. k. 10Sžfk/53/2019 zo 16. februára 2022 kasačnú sťažnosť zamietol.

III.

Argumentácia sťažovateľa

4. Podľa sťažovateľa sa najvyšší správny súd vôbec neoboznámil s dokladmi v predloženom administratívnom spise, vôbec sa nezaoberal tým, že doklady, ktoré žalobca predložil ako dôkazy, ktorým reagovala na otázky správcu dane, boli v protiklade a neosvedčovali to, čo žalobca tvrdil, ale svedčili v jeho neprospech. Najvyšší správny súd neprihliadol na argumentáciu sťažovateľa odkazujúcu na iné rozhodnutia v obdobných veciach. Krajský súd podľa sťažovateľa nedovolené akceptoval rozšírenie správnej žaloby. Oba sudy sa vôbec nezaoberali podstatou veci, zrejme účelovo a vedome a vo všetkom sa stotožnili s teoretickými a formálnymi názormi právneho zástupcu žalobcu uvedenými v správnej žalobe a ďalších vyjadreniach bez toho, aby prihliadli na dôvody uvedené v rozhodnutí správcu dane a sťažovateľa a na dôvody uvedené vo vyjadrení k žalobe a kasačnej sťažnosti. V závere ústavnej sťažnosti sťažovateľ dôvodí, že aj on ako správny orgán a účastník súdneho konania má právo na riadne a logické odôvodnenie rozsudku, pretože nemožno opomenúť, že nakladá s finančnými prostriedkami štátneho rozpočtu.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Zmyslom ústavnej sťažnosti je v zásade ochrana súkromnej sféry fyzických a právnických osôb pred verejnou mocou. Z čl. 127 ods. 1 ústavy možno vyvodiť, že verejná moc je povinná primárne rešpektovať a chrániť základné práva a slobody, ako aj ľudské práva a základné slobody vyplývajúce z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, pričom obsah tejto povinnosti podmieňuje charakter jednotlivých základných práv. Právnickým osobám pritom prislúchajú len také práva, ktoré sú zlučiteľné s povahou právnickej osoby. Štát, resp. v jeho mene konajúce štátne orgány, v zásade nie sú nositeľmi základných práv, keďže nedisponujú pri právne relevantnom konaní autonómnym priestorom a slobodnou vôľou („*Štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon*“ – čl. 2 ods. 2 ústavy). Štátne orgány disponujú na účely plnenia svojich funkcií právomocou, ktorú môžu uplatňovať v rámci svojej pôsobnosti v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

6. Prvým náznakom právneho názoru formulovaného v predchádzajúcom odseku bolo uznesenie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 29/97 nasledované ďalšími jeho uzneseniami (II. ÚS 187/03, II. ÚS 19/04, I. ÚS 69/04 – časť II, odsek 5, IV. ÚS 149/04, III. ÚS 115/06, I. ÚS 239/07, III. ÚS 329/07, II. 80/09, I. ÚS 136/09). Ústavný súd v tejto súvislosti pripomenul taktiež čl. 34 dohovoru, ktorý explicitne zakazuje vládnym orgánom vysokých zmluvných strán podávať sťažnosť na Európskom súde pre ľudské práva (IV. ÚS 149/04, I. ÚS 239/07, III. ÚS 329/07, z aktuálnej judikatúry porovnaj napr. IV. ÚS 2/2020, IV. ÚS 168/2020).

7. Otázkou spôsobilosti orgánov verejnej moci mať v konaní o ústavných sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy postavenie sťažovateľa sa ústavný súd vo svojej doterajšej rozhodovacej činnosti už viackrát zaoberal a ustálil právny názor, že v zásade nie je vylúčené, aby aj orgány verejnej moci (štátne orgány) podali sťažnosť podľa čl. 127 ústavy (napr. vo vlastníckych sporoch, keď vystupujú v súkromnoprávných vzťahoch v rovnom postavení s ostatnými účastníkmi konania). Môžu tak však urobiť iba vtedy, ak je splnená podmienka, že v konkrétnom prípade mohli byť a aj v skutočnosti boli nositeľmi ústavou zaručených základných práv alebo slobôd. Orgán verejnej moci (štátny orgán) môže podať sťažnosť, len pokiaľ je postihnutý ako „každý“, a nie ako „nositeľ verejných úloh (verejného záujmu)“, resp. pri výkone právomocí štátu (porovnaj napr. I. ÚS 136/09, II. ÚS 699/2015).

8. Pokiaľ však štát vystupuje v príslušnom právnom vzťahu ako subjekt verejného práva a súčasne ako nositeľ verejnej moci, z povahy veci vyplýva, že nie je a ani nemôže byť nositeľom (subjektom) základných práv a slobôd (I. ÚS 29/97, II. ÚS 19/04, III. ÚS 115/06, I. ÚS 136/09, II. ÚS 699/2015). Teda pokiaľ štát, resp. orgán verejnej moci od neho odvodený vystupuje vo svojom mocenskom, vrchnostenskom postavení, nie je nositeľom žiadnych základných práv a slobôd, a preto pochopiteľne ani nemôže byť aktívne legitimovaný na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (I. ÚS 136/09).

9. Osobitne vo vzťahu k správne súdnictvu, v ktorom správny súd posudzuje zákonnosť rozhodnutia alebo postupu orgánu verejnej správy, ústavný súd uviedol, že tento orgán verejnej správy vystupuje v konaní pred správnym súdom ako nositeľ moci a hoci pred správnym súdom túto moc vrchnostensky nevykonáva, jeho procesné práva (v príslušnom type konania v systéme správneho súdnictva) sú prepojené s jeho mocenským postavením, preto ich porušenie nemôže byť namietané prostredníctvom ústavnej sťažnosti. Súdna ochrana zvlášť v správnom súdnictve súvisí taktiež s ochranou slobodnej sféry súkromných osôb, a to špecificky pred výkonnou mocou. Už správny súd je ochranou pred štátom, a tak nemôže byť ústavný súd ochranou správneho orgánu pred správnym súdom (m. m. II. ÚS 80/09, IV. ÚS 168/2020).

10. V takom type verejného súdnictva, akým je správne súdnictvo, je pojmovo vylúčené, aby orgán verejnej správy mohol uplatňovať a realizovať základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Orgán verejnej správy totiž nie je v žiadnom prípade oprávnený iniciovať začatie konania v správnom súdnictve, pretože jeho procesné postavenie sa odvodzuje výlučne z toho, že v tomto konaní sa preskúmava zákonnosť jeho rozhodnutí vydaných v procesnom postupe, kde orgán verejnej správy mal nadradené, mocenské postavenie voči účastníkovi konania (IV. ÚS 149/04).

11. V súdnom konaní, ktorého výsledkom bol napadnutý rozsudok najvyššieho správneho súdu, vystupoval sťažovateľ ako žalovaný orgán štátnej správy v oblasti daní, poplatkov a colníctva, ktorý rozhodoval o odvolaní žalobcu proti rozhodnutiu správcu dane, pričom rozhodnutie sťažovateľa preskúmaval správny súd z hľadiska jeho zákonnosti. Sťažovateľ bol síce účastníkom tohto súdneho konania, avšak bez možnosti iniciovať jeho začatie, keďže toto právo patrí len fyzickej osobe alebo právnickej osobe, ktorá tvrdí, že ako účastník administratívneho konania bola rozhodnutím orgánu verejnej správy (sťažovateľa) ukrátená na svojich právach alebo právom chránených záujmoch (§ 178 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku). Z uvedeného je zjavné, že hoci v konaní pred krajským súdom a najvyšším správnym súdom mali žalobca a sťažovateľ ako žalovaný rovné postavenie, sťažovateľ v tomto konaniach nepochybne vystupoval ako štátny orgán a nositeľ

verejných úloh vyplývajúcich zo zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zákona č. 35/2019 Z. z. o finančnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, hoci v konaní pred správny súdom tieto verejné úlohy vrchnostensky nevykonával.

12. Účelom konania najvyššieho správneho súdu, ktoré vyústilo do vydania napadnutého rozsudku, bolo preskúmať zákonnosť rozhodnutia sťažovateľa ako druhostupňového orgánu štátnej správy v oblasti daní, poplatkov a colníctva, ktoré sťažovateľ vydal pri výkone jeho kompetencie orgánu štátnej správy (reprezentanta štátu) vo vymedzenom úseku štátnej správy. Z povahy a podstaty konania podľa § 177 a nasl. Správneho súdneho poriadku zároveň vyplýva, že v ňom sťažovateľ nemohol disponovať právami, ktorých porušenie namieta v konaní pred ústavným súdom, t. j. ani nemohol byť osobou, ktorá je oprávnená podať ústavnú sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

13. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 2 písm. e) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako podanú zjavne neoprávnenou osobou.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. mája 2022

Peter Straka
predseda senátu